

ЮРИДИЧНИЙ СКЛАД ПОРУШЕННЯ ПОРЯДКУ В'ЇЗДУ НА ТИМЧАСОВО ОКУПОВАНУ ТЕРИТОРІЮ УКРАЇНИ ТА ВИЇЗДУ З НЕЇ: ДО ПИТАННЯ ПРОБЛЕМАТИКИ ВИЗНАЧЕННЯ ЗМІСТУ У ПРАВОВІЙ ДОКТРИНІ

Гаврік Р. О.

кандидат юридичних наук, доцент,

доцент кафедри конституційного,

адміністративного та фінансового права

Хмельницького університету управління та права

імені Леоніда Юзькова

м. Хмельницький, Україна

З метою врегулювання питання притягнення до адміністративної відповідальності осіб за порушення порядку в'їзду на тимчасово окуповану територію та виїзду з неї Кодекс України про адміністративні правопорушення (надалі по тексту – КУпАП) було доповнено ст. 204-2, відповідно до якої порушення порядку в'їзду на тимчасово окуповану територію України та виїзду з неї тягне за собою накладення штрафу від ста до трьохсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або адміністративний арешт на строк до п'ятнадцяти діб (ст. 204-2) [1]. Для забезпечення відповідного режиму у контрольних пунктах в'їзду-виїзду та надання необхідних правових механізмів компетентним органам держави з метою забезпечення правопорядку на території контрольних пунктів внесено зміни в статтю 202 КУпАП, відповідно до яких за порушення встановлених правил перебування та пересування у контрольних пунктах в'їзду-виїзду також устанавлюється адміністративна відповідальність [2, с. 139].

Говорячи про об'єктивні та суб'єктивні ознаки цього адміністративного правопорушення, в правовій доктрині вони визначаються наступним чином. Зокрема, на думку Я. О. Кушніра, який досліджував юридичний склад порушення порядку в'їзду на тимчасово окуповану територію та виїзду з неї як злочину, зважаючи на розміщення законодавцем ст. 332-1 у розділі XIV Особливої частини КК України «Злочини у сфері охорони державної таємниці, недоторканності державних кордонів, забезпечення призову та мобілізації», можна дійти висновку, що видовим об'єктом досліджуваного злочину є суспільні відносини у сфері охорони недоторканності державного кордону [3, с. 249-251]. А. А. Нікітін вказує, що безпосереднім об'єктом адміністративного правопорушення, що передбачене ст. 204-2 КУпАП є порядок в'їзду на тимчасово окуповану територію України та виїзду з неї; суспільні відносини у сфері охорони державних кордонів України;

спільні відносини щодо забезпечення особливого правового режиму на тимчасово окупованій території України та відновлення в межах тимчасово окупованої території конституційного ладу України [4, с. 72]. З іншого боку, на думку Р. В. Гринько, об'єктивна сторона правопорушення, що передбачене ст. 204-2 КУпАП складає перетинання або спроба перетинання адміністративного кордону (лінії розмежування) з тимчасово окупованою територією будь-яким способом поза КПВВ або в КПВВ без відповідних документів або за документами, що містять недостовірні відомості про особу, чи без дозволу відповідних органів влади. Під час застосування даної статті необхідно враховувати, що специфіка її застосування полягає в тому, що застосована вона може бути в будь-якому регіоні України (пункті пропуску) стосовно осіб, які залишили територію тимчасово окуповану територію поза контрольними пунктами в'їзду-виїзду. Важливо усвідомлювати, що ст. 204-2 КУпАП застосовується лише до осіб, які незаконно залишили межі тимчасово окупованої території України (поза КПВВ або в КПВВ без відповідних документів або за документами, що містять недостовірні відомості про особу, чи без дозволу відповідних органів влади). При цьому тимчасово окупованою територією України є як територія Автономної Республіки Крим та місто Севастополь, так і окремі райони Донецької та Луганської областей. Зважаючи на те, що до прийняття Закону України «Про особливості державної політики із забезпечення державного суверенітету України на тимчасово окупованих територіях у Донецькій та Луганській областях» від 18 січня 2018 року зазначені вище території офіційно не були закріплені як тимчасово окуповані, то до осіб, стосовно яких є дані, що вони залишили непідконтрольну територію в Донецькій або Луганській обл. або в'їхали на територію України поза межами КПВВ або в КПВВ без відповідних документів або за документами, що містять недостовірні відомості про особу, чи без дозволу відповідних органів влади, застосовувалася відповідальність, передбачена ст. 204-1 КУпАП [2, с. 140; 5, с. 280-281].

Використані в диспозиції ст. 204-2 КУпАП терміни «в'їзд» і «виїзд» характеризують не спосіб вчинення дії, а її правовий зміст. Саме такий контекст вказані терміни мають також у ст. 12 Закону України «Про державний кордон України». Тому в'їзд на тимчасово окуповану територію України та виїзд з неї являють собою дії щодо перетину винною особою меж тимчасово окупованої території будь-яким способом – як колісним транспортом (в'їзд і виїзд у буквальному розумінні цих слів), так і водним чи повітряним транспортом, а також пішки. Такі дії можуть кваліфікуватися як правопорушення лише у випадках, коли вони вчинюються з порушенням певного порядку, – є незаконними [3, с. 249-251; 6].

При цьому, специфіка притягнення до відповідальності осіб за ст. 204-2 КУпАП полягає у тому, що застосована вона може бути

в будь-якому регіоні України (пункті пропуску) стосовно осіб, які залишили тимчасово окуповану територію поза контролем української влади, тобто поза контрольним пунктом в'їзду-виїзду. Наприклад, особа могла виїхати до третьої країни, а вже з неї будь-яким видом транспорту, у будь-якому місці в'їхати до України. Інакше кажучи, важливо усвідомлювати, що ст. 204-2 КУпАП застосовується лише до осіб, які незаконно залишили межі тимчасово окупованої території (поза КПВВ або в КПВВ без відповідних документів, або за документами, що містять недостовірні відомості про особу, чи без дозволу відповідних органів влади). При цьому проблемним питанням залишається притягнення до відповідальності за ст. 204-2 КУпАП членів судового екіпажу судна, яке залишивши внутрішні морські води і територіальне море України навколо Кримського півострова, заходить в інший український порт на материковій частині України. Проблема полягає в тому, що будь-яке судно фактично позбавлене можливості залишити межі тимчасово окупованої території України (внутрішні морські води і територіальне море України навколо Кримського півострова) через контрольний пункт в'їзду-виїзду, через фізичну відсутність таких пунктів на морських шляхах сполучення. Переконатись у цьому можна, проаналізувавши додаток 1 до Порядку в'їзду на тимчасово окуповану територію України та виїзду з неї, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 4 червня 2015 р. № 367 [2, с. 140].

При науковому дослідженні юридичного складу порушення в'їзду на тимчасово окуповану територію та виїзду з неї А. А. Нікітін поряд із місцем вчинення правопорушення виділяє також момент закінчення правопорушення – момент порушення порядку в'їзду на тимчасово окуповану територію України або ж виїзду з неї [4, с. 20].

Література:

1. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 7 грудня 1984 року. *Законодавство України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10>.
2. Охорона державного кордону України в сучасних геополітичних умовах: організаційні та правові проблеми : монографія / О. В. Андрушко, Л. Ю. Капітанчук, А. З. Сорока та ін. Хмельницький : Видавництво НАДПСУ, 2017. 296 с.
3. Кушнір Я. О. Основний склад злочину, передбаченого статтею 332-1 Кримінального кодексу України. *Освітньо-наукове забезпечення діяльності складових сектору безпеки і оборони України: тези XI Всеукраїнської науково-практичної конференції (Хмельницький, 15 листопада 2018 року)*. Хмельницький : Вид-во НАДПСУ, 2018. С. 249-251
4. Нікітін А. А. Кримінальна відповідальність за порушення порядку в'їзду на тимчасово окуповану територію України та виїзду з неї.

Дис. ... канд. юр. наук. Спец.: 12.00.08 – «Кримінальне право та кримінологія; кримінально виконавче право». Київ, 2018. 218 с

5. Гринько Р. В. Специфіка кваліфікації окремих видів правопорушень на лінії розмежування з тимчасово окупованою територією України та вздовж лінії зіткнення в окремих районах Донецької та Луганської областей. *Освітньо-наукове забезпечення діяльності правоохоронних органів і військових формувань України: тези ІХ Всеукраїнської науково-практичної конференції* (Хмельницький, 8 грудня 2016 року). Хмельницький : Вид-во НАДПСУ, 2016). С. 279-283.
6. Кушнір Я. О. Порівняльна характеристика юридичних складів злочину передбачених статтями 332-1 та 332-2 Кримінального кодексу України. *Вісник Національної академії Державної прикордонної служби України. Юридичні науки. 2018. Випуск 3.* URL: https://nadpsu.edu.ua/wp-content/uploads/2018/12/visnik_3_2018_ur.pdf.

ПОРУШЕННЯ ПОЛІЦЕЙСЬКИМИ МАКСИМИ СПОСОБУ ВИСЛОВЛЕННЯ ПІД ЧАС КОМУНІКАЦІЇ З ГРОМАДЯНАМИ В УМОВАХ КАРАНТИНУ

Гуляк Т. М.

*кандидат філологічних наук,
старший викладач кафедри соціально-гуманітарних дисциплін
Прикарпатського факультету
Національної академії внутрішніх справ
м. Івано-Франківськ, Україна*

Гелемей М. О.

*кандидат юридичних наук,
доцент кафедри публічного та приватного права
Прикарпатського факультету
Національної академії внутрішніх справ
м. Івано-Франківськ, Україна*

Комунікація є невід'ємною частиною сучасного життя людської цивілізації в цілому й ефективної взаємодії в правовому просторі зокрема. Завдяки його багатогранності явище комунікації досліджують філософи, психологи, лінгвісти, соціологи. Серед знакових постатей варто згадати А. Антонова, Е. Афоніна, О. Балинську, М. Білінську,